

УДК 378.147.34:305(477)

Пасічник Наталія, Ріжняк Ренат

*Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка*

ФОРМУВАННЯ УМІНЬ ОПЕРУВАТИ СТАТИСТИЧНИМИ ПОКАЗНИКАМИ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ОСВІТНІХ ВИМІРЮВАНЬ

Стаття присвячена розкриттю змісту формування умінь оперувати статистичними показниками гендерної рівності у майбутніх фахівців з освітніх вимірювань за спеціалізацією «Гендерні студії: науковий аспект» у різноманітних дослідницьких ситуаціях. В результаті дослідження автори прийшли до висновку, що формування умінь оперувати статистичними показниками гендерної рівності у процесі практичної підготовки магістрів за спеціалізацією «Гендерні студії: науковий аспект» характеризується такими особливостями: по-перше, практика використання змодельованих навчальних ситуацій на основі статистичного та якісного аналізу освітньої сфери Кіровоградської області сприяє тому, що студенти отримали можливість системно реалізувати теоретичну й практичну складову підготовки, цим самим ґрунтовніше засвоїти базові категорії основ гендерних досліджень; по-друге, необхідність проведення якісного аналізу отриманих розрахункових даних стимулює пізнавальну активність й самоосвітню діяльність студентів; по-третє, важливим компонентом практичної підготовки за запропонованою методикою стало формування в студентів умінь проводити узагальнення та формулювати системні висновки з проведеної серії гендерних статистичних та якісних досліджень.

***Ключові слова:** формування умінь, показники гендерної рівності, статистичний аналіз, якісний аналіз, спеціалізація «Гендерні студії: науковий аспект».*

Постановка проблеми. ООН 2000 року проголосила однією з головних цілей розвитку тисячоліття утвердження гендерного паритету. Україна взяла на себе зобов'язання подолати гендерну асиметрію в усіх сферах життєдіяльності суспільства. Для реалізації поставленої мети протягом останніх років ухвалено низку правових документів щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок та чоловіків. На структурно-організаційному рівні наявну в суспільстві гендерну сегрегацію та стереотипізацію відображають внутрішні організаційні практики освітніх установ; гендерна стратифікація педагогічної діяльності; викладацький, педагогічний, науково-педагогічний склад. Соціологічні дослідження засвідчують значну фемінізацію освітньої галузі (представленість жінок становить близько більше 78%). Проте кількість жінок і чоловіків відрізняється на різних рівнях освіти. Якщо у закладах дошкільної освіти працюють майже 99,4% жінок, то у викладацькому складі вищих навчальних закладів чоловіки становлять практично половину науково-педагогічних працівників. Стереотипність уявлень у кадровому освітньому менеджменті залишається інструментом «стримування» можливостей самореалізації працівників різних статей на своєму робочому місці. Саме тому актуальним завданням для закладів всіх рівнів освіти є формування гендерно чутливого професійного світогляду для розкриття потенціалу та розвитку професійної мотивації учнів та студентів, надання суб'єктам навчально-виховного процесу повної та вичерпної інформації щодо можливості професійної орієнтації, виходячи з особистісних здібностей та інтересів, без обмеження свідомості рамками «жіночих/чоловічих» професій.

З 2015 року на базі фізико-математичного факультету ЦДПУ ім. В. Винниченка виконується проект у рамках програми Erasmus+ «Гендерні студії: крок до демократії та миру у сусідніх до ЄС країнах з різними традиціями» (GEST, 2015–2018 pp.), основне завдання якого є підготовка та відкриття спеціалізації «Гендерні студії: науковий аспект» на різних магістерських спеціальностях у семи університетах країн-сусідів ЄС. У ЦДПУ ім. В. Винниченка за проектом заплановано відкриття такої спеціалізації на магістерській спеціальності «Освітні вимірювання».

За змістом підготовки фахівців за спеціалізацією «Гендерні студії: науковий аспект» та за відповідними освітньо-кваліфікаційними вимогами у якості складової

практичної частини навчального плану передбачається формування в студентів умінь оперувати статистичними показниками гендерної рівності. Сюди входить оцінка абсолютних значень статистичних даних, визначення показників абсолютного гендерного розриву та гендерного паритету, обчислення коефіцієнтів гендерної асиметрії, а також графічне представлення гендерних відмінностей, використання кореляційних діаграм і т. п.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні гендерна проблематики в соціально-економічних та психолого-педагогічних наукових дослідженнях актуалізувалася наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. Теоретичні і прикладні аспекти гендерної нерівності у різних сферах суспільного життя розглядали українські науковці В. Агеєва [2], В. Кравець [9], Т. Мельник [6], Л. Смоляр [13] та ін. Гендерні аспекти підготовки трудових ресурсів та «асиметрію» ринку праці України досліджували вітчизняні науковці В. Близнюк [3], І. Головащенко [4], О. Грішнова [5], О. Купець [10], Е. Лібанова [11], Т. Марценюк [12] та ін. Статистичні дані з названих джерел ми використовували у процесі проведення нашого дослідження. Крім цього, ми використовували інформацію регіонального статистичного збірника [7] та статистичні дані щодо співвідношення осіб чоловічої та осіб жіночої статі серед вчителів загальноосвітніх шкіл області, а також дані щодо таких же співвідношень серед вступників до Центральноукраїнського (тодішнього – Кіровоградського) державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (далі у тексті – ЦДПУ ім. В. Винниченка) протягом 2013-2015 років. Цю статистичну інформацію ми отримали з оперативного архіву Департаменту освіти Кіровоградської обласної державної адміністрації, а також зі звітів приймальної комісії ЦДПУ ім. В. Винниченка. Зазначимо, що у статистичних оцінках для визначення індексу гендерного паритету (GPI) ми будемо використовувати методику ЮНЕСКО, за якою цей індекс визначається як результат відношення чисельності осіб жіночої статі до чисельності осіб чоловічої статі [1].

Мета статті полягає у розкритті змісту формування умінь оперувати статистичними показниками гендерної рівності у майбутніх фахівців з освітніх вимірювань за спеціалізацією «Гендерні студії: науковий аспект» у різноманітних дослідницьких ситуаціях, що описуються статистичними даними освітнього середовища Кіровоградської області.

Виклад основного матеріалу. Отже, у статті ми на прикладах змодельованих навчальних ситуацій, суть яких полягає у проведенні статистичного та якісного аналізу освітньої сфери Кіровоградської області, проілюструємо основні особливості формування практичних умінь та навичок студентів щодо оперування статистичними показниками гендерної рівності. При цьому зміст навчальної діяльності суб'єктів навчання полягатиме у використанні довідкового статистичного матеріалу та визначенні співвідношення чисельності осіб жіночої статі та осіб чоловічої статі (індексу гендерного паритету), які були суб'єктами навчального процесу у загальноосвітніх навчальних закладах області, у професійно-технічних навчальних закладах та у вищих навчальних закладах I-II та III-IV рівнів акредитації протягом останніх років. У процесі організації практичної діяльності студентів ми звертали увагу на рівень володіння студентами базовими категоріями – «гендерна рівність», «статистичні дані», «гендерний паритет», «гендерна асиметрія», «фемінізація», «маскуліність».

Можливості формування у студентів практичних умінь оперувати статистичними показниками гендерної рівності розкриємо на прикладі опису кількох навчальних ситуацій.

Ситуація 1. *Визначити індекс гендерного паритету серед осіб різних статей віком від 10 до 19 років, що могли бути у різні роки (з 2001 до 2006 року) суб'єктами освітньої сфери Кіровоградської області. Використати при цьому джерело «Жінки і чоловіки у Кіровоградській області. Статистичний збірник» [26, с. 20–21]. Визначити індекс гендерного паритету серед осіб, що навчалися у навчальних закладах різного*

рівня Кіровоградщини протягом 1995-2016 років, використавши при цьому те ж саме джерело [26, с. 51–55]. Укласти відповідні таблиці та діаграми.

Визначення індексу гендерного паритету серед таких осіб дало результати, зображені на рис. 1. Як бачимо, протягом усього періоду дослідження кількість осіб жіночої статі вказаного вікового обмеження не перевищувала кількість осіб чоловічої статі.

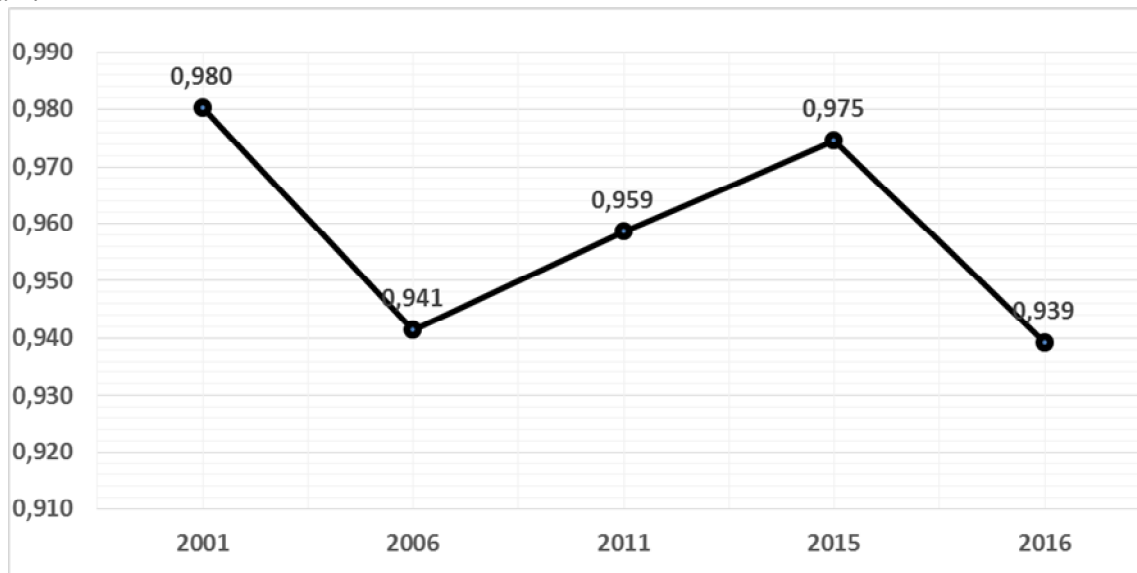

Рисунок 1. Індеси гендерного паритету осіб віком 10–19 років (Кіровоградська область).

Визначення індексу гендерного паритету серед осіб, що навчалися у навчальних закладах різного рівня Кіровоградщини протягом 1995-2016 років, дало результати, представлені на рис. 2. Зрозуміло, що показники індексів гендерного паритету серед усіх осіб, що навчалися у навчальних закладах різного рівня, близькі до індексів гендерного паритету серед учнів загальноосвітніх шкіл, так як школярі складають найбільш чисельну групу серед осіб, що навчаються. Лише 2000/2001 навчального року різниця таких індексів майже досягла 0,05 одиниць, в інші роки вона не перевищувала 0,02 одиниці. Якраз цього навчального року можна спостерігати єдиний випадок, коли кількість осіб жіночої статі серед осіб, що навчалися у навчальних закладах Кіровоградщини, незначно перевищила (в 1,02 рази) відповідну кількість осіб чоловічої статі (у цей час відношення кількості школярів жіночої статі до чисельності школярів чоловічої статі становило 0,972). Зазначимо, що показники індексів гендерного паритету серед осіб, що навчалися у навчальних закладах різного рівня, та індекси обчислені по учням, що навчалися у загальноосвітніх закладах області, досить близькі до нормативних, які фігурують у звіті з глобального моніторингу індексу розвитку освіти для всіх (значення індексу гендерного паритету, що наближається до 1 (0,97-1,03) означає гендерну рівність) [30]. Індеси гендерного паритету серед осіб, що навчалися у професійно-технічних навчальних закладах, протягом згаданого періоду не перевищували показник 0,767, що свідчить про виражену тенденцію кількісної переваги осіб чоловічої статі серед майбутніх представників робітничих професій на Кіровоградщині. Індеси гендерного паритету серед осіб, що здобували вищу освіту, свідчать про чисельну перевагу осіб жіночої статі. При цьому аналіз лінії тренду показників індексів гендерного паритету серед осіб, що навчалися у вищих навчальних закладах III-IV рівня акредитації Кіровоградської області, дає можливість стверджувати про наявність тенденції до зниження відношення чисельності осіб жіночої статі до чисельності осіб чоловічої статі (2016 року індекс гендерного паритету у цій групі становив 0,919). Ці показники корелюють з даними за 2013/2014 навчальний рік в

цілому по Україні – за даними [8] CEDOS середній індекс гендерного паритету серед студентів вишів III-IV рівнів акредитації становив 1,1 (для вишів I-II рівнів – 1,21).

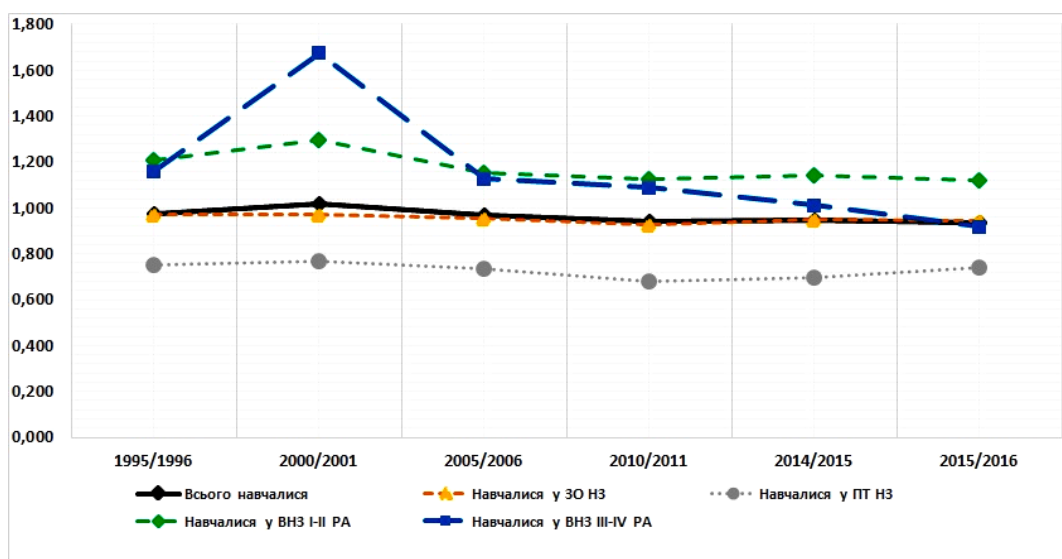

Рисунок 2. Індеси гендерного паритету серед осіб, що навчалися у навчальних закладах Кіровоградщини різного рівня.

Ситуація 2. Визначити індекси гендерного паритету серед осіб, що навчалися у вищих навчальних закладах I-II рівня акредитації та вишах III-IV рівня акредитації протягом 2014–2016 років. Провести порівняння висновків з інформацією про індекси гендерного паритету серед осіб, які вступали протягом 2013–2015 років на освітні рівні бакалавра та магістра ЦДПУ ім. В. Винниченка. Зробити висновки, побудувавши відповідні таблиці та діаграми.

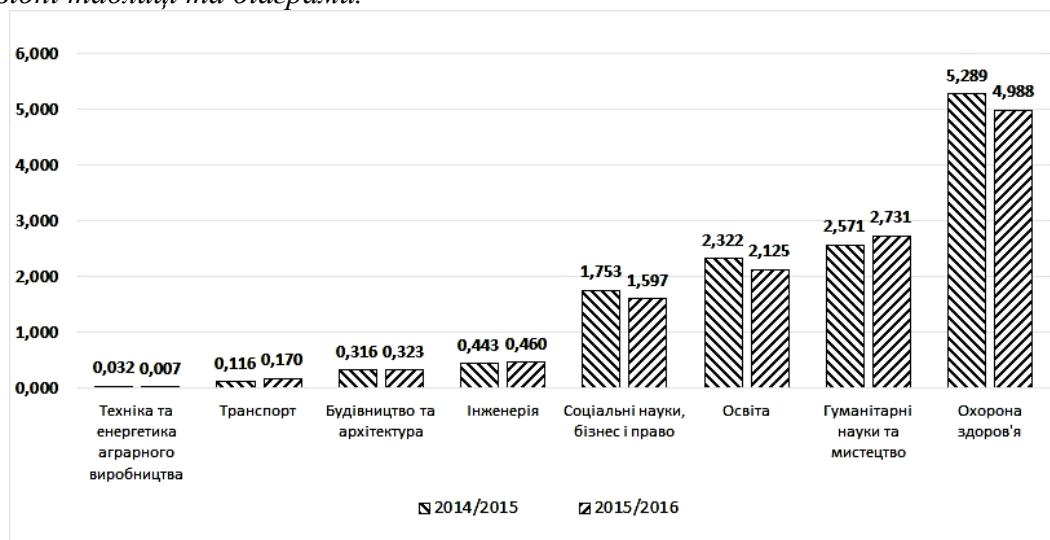

Рисунок 3. Індеси гендерного паритету серед осіб, які навчалися у ВНЗ I-II рівня акредитації Кіровоградщини.

Визначення індексів гендерного паритету серед осіб, що навчалися у вищих навчальних закладах I-II рівня акредитації, з використанням аналізу за окремими галузями підготовки дало результати, зображені на рис. 3. Ці результати можна назвати прогнозованим, так як вони повністю відповідають загальнодержавним тенденціям: на технічних, будівельних та інженерних спеціальностях навчається більше осіб чоловічої статі, а при підготовці молодших спеціалістів в галузі соціальних та гуманітарних наук, в освіті та охороні здоров'я більше навчається осіб жіночої статі.

Подібні тенденції можна спостерігати й при аналізі індексів гендерного паритету серед осіб, що навчалися у вишах III-IV рівня акредитації (рис. 4). Привертає лише увагу різка зміна такого індексу серед студентів галузі підготовки «Освіта» з 2,236 до 1,457, що потребує додаткового якісного аналізу з урахуванням політичних, соціально-економічних та психологічних чинників.

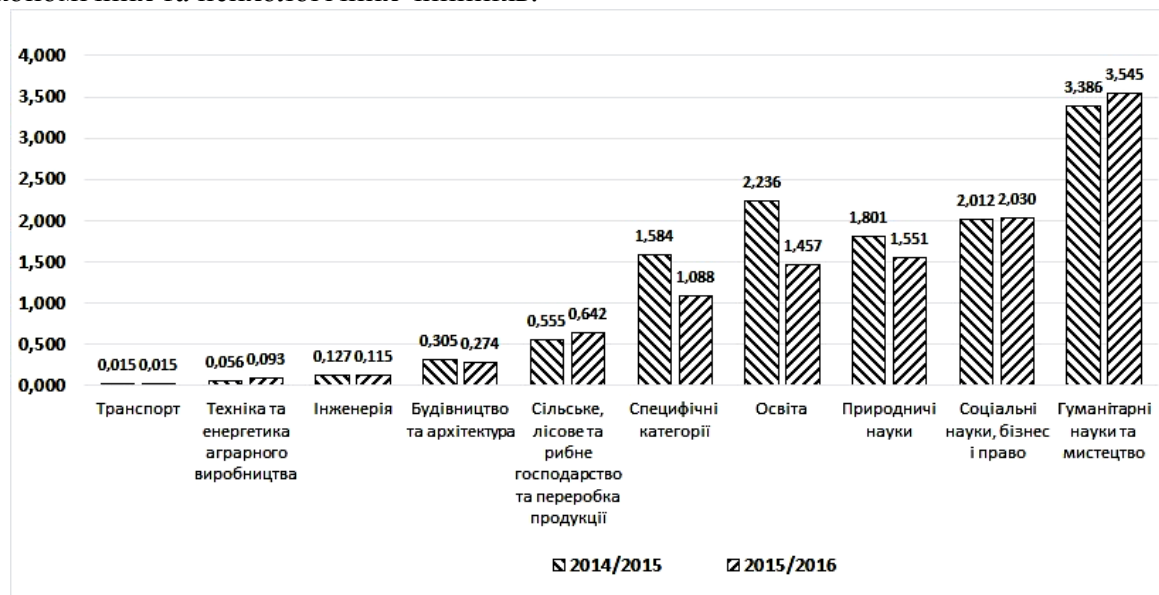

Рисунок 4. Індеси гендерного паритету серед осіб, які навчалися у ВНЗ III-IV рівня акредитації Кіровоградщини.

З метою більш детального аналізу індексів гендерного паритету галузі підготовки «Освіта» ми визначили такі індекси серед осіб, які вступали протягом 2013-2015 років на освітні рівні бакалавра та магістра ЦДПУ ім. В. Винниченка (Таблиця 1).

Таблиця 1.

Індеси гендерного паритету серед осіб, які вступили протягом 2013-2015 років до ЦДПУ ім. В. Винниченка на ОР бакалавра та магістра

Спеціальності бакалаврату	Значення індексів	Спеціальності магістратури	Значення індексів
Спорт	0,182	Інформатика	0,000
Фізичне виховання*	0,278	Географія*	0,364
Інформатика	0,309	Фізичне виховання*	0,444
Статистика	0,577	Фізика *	0,556
Фізика*	0,809	Освітні вимірювання****	0,634
Історія*	0,941	Правознавство	0,739
Технологічна освіта	1,085	Історія*	1,000
Правознавство	1,156	Технологічна освіта	1,636
Політологія	1,250	ПО УНІВЕРСИТЕТУ	1,759
Переклад (німецька мова)	1,533	Хореографія*	2,000
Географія*	1,605	Біологія*	2,000
ПО УНІВЕРСИТЕТУ	2,137	Управління навчальним закладом****	2,333
Математика*	2,167	Прикладна та теоретична статистика	2,667
Музичне мистецтво*	2,211	Переклад (німецька, англійська мови)	3,000

Прикладна лінгвістика (англ. мова)	2,500	Практична психологія*	5,500
Біологія*	2,632	Образотворче мистецтво*	5,667
Хімія*	2,692	Музичне мистецтво*	6,500
Хореографія*	2,909	Мова і література (англ.)*. Спец-я: нім. мова	7,333
Мова і література (німецька)	2,944	Переклад (англійська, німецька мови)	9,000
Переклад (англійська мова)	3,000	Початкова освіта	9,500
Видавнича справа та редагування.	3,538	Педагогіка вищої школи	9,750
Практична психологія*	5,063	Мова і література (нім.)*. Спец-я: англ. мова	10,000
Мова і література (англійська)	5,640	Математика*	10,667
Прикладна лінгвістика (нім. мова)	6,400		
Українська мова і література	9,733		
Соціальна педагогіка	10,167		
Образотворче мистецтво*	14,250		
Початкова освіта	43,667		
Початкова освіта (на основі ОР мол. спец-та)	50,000		

Середній показник індексу гендерного паритету серед бакалаврів по університету протягом вказаного періоду складає 2,137 – це свідчить про відсутність гендерного паритету у цій галузі підготовки. Дві спеціальності факультету фізичного виховання та три спеціальності фізико-математичного факультету більше приваблюють хлопців, на спеціальностях Історія та Технологічна освіта виявлені близькі до паритетних співвідношення, на всіх інших спеціальностях бакалаврату переважають вступники жіночої статі. Окремо слід виділити бакалаврські спеціальності факультету педагогіки та психології: на двох спеціальностях чисельність осіб жіночої статі переважає чисельність осіб чоловічої більше, ніж у 40 разів, а на спеціальності Дошкільна освіта та Корекційна освіта протягом вказаного періоду вступали лише особи жіночої статі.

Середній індекс гендерного паритету магістрів по університету протягом трьох вступних компаній, дорівнює 1,759, що також свідчить про відсутність гендерного паритету серед студентів цього освітнього рівня. Такий паритет протягом періоду 2013–2015 років спостерігався лише на спеціальності Історія (хоча, він і не витримувався протягом кожного навчального року). Окремо виділимо спеціальність Інформатика (магістратура), куди протягом 2013–2015 років вступали лише особи чоловічої статі, та спеціальності Соціальна педагогіка та Українська мова та література, куди – навпаки – вступали лише особи жіночої статі.

Ситуація 3. Провести аналіз індексів гендерного паритету серед осіб, що працювали вчителями загальноосвітніх шкіл Кіровоградської області протягом 2014/2015 навчального року. Зробити висновки, побудувавши відповідні таблиці та діаграми.

Аналіз індексів гендерного паритету серед осіб, що працювали вчителями загальноосвітніх шкіл Кіровоградської області протягом 2014/2015 навчального року дав результати, зображені у Таблиці 2. В результаті можемо констатувати, що серед усіх

вчителів шкіл наближені до гендерного паритету вчителі фізичного виховання (незначне переважання осіб чоловічої статі) та вчителі трудового навчання (навпаки – незначне переважання осіб жіночої статі). Серед усіх інших вчителів-предметників існує яскраво виражена горизонтальна асиметрія із значним переважання чисельності осіб жіночої статі (для вчителів початкових класів таке переважання становить більше, ніж у 100 разів).

Таблиця 2.

Індекси гендерного паритету серед осіб, які працювали вчителями у школах Кіровоградської області протягом 2014/2015 навчального року

Фах вчителів	Значення індексів
фізичної культури	0,841
трудоного навчання	1,187
фізики	1,942
історії	2,067
географії	2,825
музики та співів	3,908
ПО ОБЛАСТІ	3,931
математики	4,708
екології	5,360
хімії	5,360
біології	6,385
німецької мови	17,333
англійської мови	21,071
української мови та літератури	28,822
початкових класів	119,545

Високий рівень фемінізації шкільної освіти зумовлений різноманітними історичними і соціально-економічними чинниками, а також гендерними стереотипами щодо професії вчителя. Аналіз цих чинників потребує додаткового аналізу й узагальнення на рівні країни в цілому.

При аналізі вище зазначених ситуацій, студентам необхідно не лише обчислити індекси гендерного паритету, але й проаналізувати різноманітні соціально-економічні, психологічні та інші чинники, що зумовлюють дані параметри. В результаті студенти опановують гендерні особливості інституту освіти, горизонтальну та вертикальну сегрегацію освітньої системи, гендерні стереотипи в освіті та їхнє репродукування, відмінності у виборі майбутньої професії й кар'єри чоловіків і жінок, зарубіжний досвід впровадження гендерних підходів у середню і вищу школу тощо.

Висновки. Таким чином, процес формування умінь оперувати статистичними показниками гендерної рівності у процесі практичної підготовки магістрів за спеціалізацією «Гендерні студії: науковий аспект» характеризується такими особливостями.

1. Практика використання змодельованих навчальних ситуацій, суть яких полягала у проведенні статистичного та якісного аналізу освітньої сфери Кіровоградської області, сприяє тому, що студенти отримали можливість системно реалізувати теоретичну й практичну складову підготовки, цим самим ґрунтовніше засвоїти базові категорії основ гендерних досліджень.

2. Необхідність якісного аналізу отриманих розрахункових даних стимулює пізнавальну активність й самоосвітню діяльність студентів.

3. Важливим компонентом практичної підготовки за запропонованою методикою стало формування в студентів умінь проводити узагальнення та формулювати системні висновки з проведеної серії гендерних статистичних та якісних досліджень.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Education Indicators. Technical guidelines. UNESCO Institute for Statistics 2009. P.49.
2. Агеєва В. Жіночий простір / В. Агеєва. – К. : Факт, 2003. – 280 с.
3. Близнюк В. Гендерні відмінності оплати праці в Україні / В. Близнюк // Україна: аспекти праці. – 2012. – № 6 – С.18–25.
4. Головащенко І.О. Гендерний підхід в системі освіти: узгодження національного досвіду з міжнародними стандартами.[Електронний ресурс] – Режим доступу: www.gender.univer.kharkov.ua.
5. Грішнова О. А. Трудовий потенціал України: оцінка стану, ефективність використання, стратегічні напрями розвитку: монографія / О. А. Грішнова, С. Р. Пасєка, А. С. Пасєка. - Черкаси: Маклаут, 2011. - 358 с.
6. Гендерний аналіз українського суспільства / за ред. Т. Мельник. – К. : ПРООН, 1999. – 293 с.
7. Жінки і чоловіки у Кіровоградській області. Статистичний збірник. – Кропивницький, 2016.
8. Когут І. Чим відрізняються жінки і чоловіки: про гендерну (не)рівність у вищій освіті, 2014. Аналітичний центр CEDOS Електронний ресурс. – режим доступу: <http://www.cedos.org.ua/uk/discrimination/chym-vidrizniaiutsia-zhinky-i-choloviky-pro-hendernu-ne-rivnist-u-vyshchii-osviti>
9. Кравець В.П. Гендерні дослідження : прикладні аспекти. Монографія. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2013. – 448 с.
10. Купець О. Комплексний гендерний підхід на ринку праці України та роль державної служби зайнятості / О. Купець; Міжнародне бюро праці, Група технічної підтримки з питань гідної праці та Бюро МОП для країн Центральної та Східної Європи. Київ: МБП, 2010. – 78 с.
11. Лібанова Е. Нерівність в Україні: масштаби та можливості впливу / Е.Лібанової. – К.: Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України, 2012. – 404 с.
12. Марценюк Т. О. Гендерні аспекти сфери зайнятості в українському суспільстві / Т. О. Марценюк // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. – Х. : ХНУ імені В.Н.Каразіна. – 2011. – Випуск 16. – С. 328–334.
13. Смоляр Л. Жіночий рух України як чинник гендерної рівноваги та гендерної демократії в українському соціумі [Електронний ресурс] / Л. Смоляр. – Режим доступу: www.vlada.kiev.ua/women/zhruk.htm.

Pasichnyk Nataliy, Rizhniak Renat

The Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University

**THE FORMATION OF SKILLS TO OPERATE STATISTICAL INDICATORS OF GENDER
EQUALITY OF THE FUTURE EXPERTS IN EDUCATIONAL MEASUREMENTS**

Since 2015 the Faculty of Physics and Mathematics of the V. Vynnychenko CUSPU is implementing a project within the framework of the Erasmus+ program «Gender Studies: A Step to Democracy and Peace in the Neighboring Countries of the EU with Different Traditions» the main task of which is to prepare and open the specialization «Gender Studies: Scientific Aspect» at the Master's Degree «Educational Measurements». According to the content of the training of specialists in this specialization and the corresponding educational qualification requirements as part of the practical part of the curriculum, it is foreseen the formation of the students' ability to operate the statistical indicators of gender equality. These include: the estimation of absolute values of statistical data, definition of indicators of absolute gender gap and gender parity, the calculation of the coefficients of gender asymmetry, as well as the graphic representation of gender differences.

The article is devoted to the disclosure of the content of the formation of skills to operate the statistical indicators of gender equality among future specialists in Educational measurements of the specialty «Gender Studies: Scientific Aspect» in various research situations. The authors, on the examples of artificially created educational situations the essence of which is to carry out a statistical and qualitative analysis of the educational sphere of the Kirovohrad region, illustrated the main features of the formation of practical skills and abilities of students on how to operate statistical indicators of gender equality. As a result of the study, the authors came to the conclusion that the formation of skills to operate statistical indicators of gender equality in the process of practical training of masters in the specialization «Gender Studies: Scientific Aspect» is characterized by the following features: firstly, the practice of using simulated learning situations on the basis of statistical and qualitative analysis of the educational sphere of the Kirovohrad region contributes to the fact that students were able to systematically implement the theoretical and practical components of the training, thus thoroughly mastering the basic categories of the foundations of the gender studies; secondly, the need for a qualitative analysis of the calculated data stimulates cognitive activity and self-education of students; thirdly, an important component of practical training in the proposed methodology was the formation of students' abilities to generalize and formulate systematic conclusions from a series of gender statistics and qualitative research.

Keywords: *formation of skills, indicators of gender equality, statistical analysis, gender analysis, specialization «Gender Studies: Scientific Aspect».*

Пасечник Наталія, Рижняк Ренат

Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка

ФОРМИРОВАНИЕ УМЕНИЙ ОПЕРИРОВАТЬ СТАТИСТИЧЕСКИМИ ПОКАЗАТЕЛЯМИ ГЕНДЕРНОГО РАВЕНСТВА В БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМ ИЗМЕРЕНИЯМ

Статья посвящена раскрытию содержания формирования умений оперировать статистическими показателями гендерного равенства в будущих специалистов по образовательным измерениям по специализации «Гендерные студии: научный аспект» в различных исследовательских ситуациях.

В результате исследования авторы пришли к выводу, что формирование умений оперировать статистическими показателями гендерного равенства в процессе практической подготовки магистров по специализации «Гендерные студии: научный аспект» характеризуется следующими особенностями: во-первых, практика использования смоделированных учебных ситуаций на основе статистического и качественного анализа образовательной сферы Кировоградской области способствует тому, что студенты получили возможность системно реализовать теоретическую и практическую составляющую подготовки, тем самым основательнее усвоить базовые категории основ гендерных исследований; во-вторых, необходимость проведения качественного анализа полученных расчетных данных стимулирует познавательную активность и самообразовательную деятельность студентов; в-третьих, важным компонентом практической подготовки по предложенной методике стало формирование у студентов умений проводить обобщения и формулировать системные выводы по проведенной серии гендерных статистических и качественных исследований.

Ключевые слова: формирование умений, показатели гендерного равенства, статистический анализ, качественный анализ, специализация «Гендерные студии: научный аспект».

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Пасічник Наталя Олексіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри прикладної математики, статистики та економіки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Коло наукових інтересів: економіка та історія економічних вчень, технології навчання.

Рижняк Ренат Ярославович – доктор історичних наук, професор, професор кафедри математики, декан фізико-математичного факультету Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Коло наукових інтересів: історія науки і техніки, технології навчання.

УДК 378.013.46

Подопригора Наталія, Клоц Євген

Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка

ІНТЕГРАЦІЙНИЙ ПІДХОД ДО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН

У статті обговорюється проблема формування інтегральної компетентності майбутніх учителів природничих наук. Проаналізовано тенденції інтеграції окремих дидактик до формування спільного природничого знання. Обґрунтовано доцільність застосування законів та закономірностей інтеграції знань для проектування змісту інтегрованих природничих дисциплін, зокрема фізичної та колоїдної хімії. Доведено, що формування інтегральної компетентності майбутніх учителів природничих наук в циклах природничих дисциплін потребує врахування не лише організаційно-процесуальних аспектів наукового знання, але й формування готовності й здатності до самостійного пошуку інформації, максимально адаптованої до методичної діяльності. Наголошується, що методичний аспект професійної підготовки майбутніх учителів природничих наук є чи не найголовнішим і покликаний вирішити глобальну проблему адаптації природничого наукового знання в практичну площину шкільних умов.

Ключові слова: закони інтеграції знань, інтеграційний підхід, інтегральна компетентність, фізична та колоїдна хімія, майбутні вчителі природничих наук.

Постановка проблеми. Процес формування інтегральної компетентності майбутніх учителів природничих наук має складний та нелінійний характер, що потребує пошуку адекватного методологічного інструментарію до організації освітнього процесу. З одного боку слід враховувати механізми формування основних компетентнісних характеристик